

ВОЈСКА НА НИШАНУ

Пише Александар ПЕТРОВИЋ

Заштитник ПРОТИВ заштитника

Да ли је више од случајности што су се у две недеље отворила четири информативна фронта против Министарства одбране? Је ли реч о кризи институција или изазивању кризе институција? Које питање изоштрава слику о свему што се догодило: „Зашто?“ или „Зашто сада?“? Од чега ће држава имати више штете – полемике владиног и невладиног сектора или препуцавања између сопствених институција? Штета је, у овом случају, једино што је неизбежно.

Половином јануара систем одбране нашао се под унакрсном медијском паљбом. Ближи се половина фебруара, а паљба не престаје. Прашина у јавности почела је да се диже поводом случаја пензионисаног мајора (М. В.). Наиме, невладина организација „Егал“ прозвала је Министарство одбране због родне дискриминације, јер је мајору М. В. (који себе назива Хелена), како тврде, професионална служба престала као последица његове одлуке да промени пол. Случај је у рукама Поверенице за заштиту равноправности Невене Петрушић, која треба да оцени да ли се у случају „Хелена“ неко огрешио о закон и да ли су пензионисаном официру угрожена Уставом загарантована права. М. В. је поднео и кривичну пријаву против министра одбране Братислава Гашића. Дежурни браниоци људских права заборавили су да помену улогу које је Министарство одбране преузело око увођења и поштовања Резулције 1325 – Жене, мир и безбедност, као и то да је више ЛГБТ удружења поздравило однос који је Војска заузела према људима таквих родних опредељења.

Неколико дана касније, Заштитник грађана Саша Јанковић поднео је кривичне пријаве против двојице припадника батаљона Војне полиције специјалне намене „Кобре“. Њих су, са још двојцом цивила у чијој су пратњи

били, претукли припадници Жандармерије 28. септембра прошле године у Београду. Омбудсман је, одмах затим, јавности представио документацију на којој заснива кривичне пријаве против двојице војних полицајаца, упоредо оптуживши Војнобезбедносну агенцију за злоупотребу овлашћења током истраге о случају инцидента на „Паради поноса“, али и у још неким случајевима када је, како се наводи, ВБА неовлашћено примењивала мере тајног надзора над цивилима, укључујући представнике синдиката и опозиционих политичких партија. Поред тога, Јанковић је јавности обелоданио да још од октобра прошле године постоји „шум на вези“ између њега и Министарства одбране, будући да му ВБА није доставила тражену документацију везану за случај „Кобри“, које је у истрази прикупила. Агенција је омбудсмана упутила на Тужилаштво по чијем је захтеву већ доставила наведене материјале, поручивши да, до окончања кривичног поступка, нема право да их икоме уступа, позвавши се на *Закон о кривичном поступку*.

Усред интензивне полемике, која се што јавно, што службено водила између Министарства одбране и омбудсмана, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Родољуб Шабић наложио је Министарству одбране да новинској агенцији „Бета“ достави податке о томе колико је коштао ремонт „мигова 29“, те колико су те летелице од ремонта провеле у ваздуху, колико је пилота на њима обучено... Иако је Министарство „Бети“ по њеном захтеву, који датира још из априла 2012. године, доставило информацију о цени ремонта авиона, Повереник је захтевао да се јавности учине доступним и остали одговори одбацујући тврдње Министарства одбране да би се тиме нанела штета националној безбедности.

Последњи медијски „пуцањ“ на Војску одјекнуо је после оптужбе коју је на рачун генерала Љубише Диковића изнео Фонд за хуманитарно право, у којој се наводи да је начелник Генералштаба одговоран за ратне злочине за време док је командовао 37. моторизованом бригадом Војске Југославије. Директорка Фонда Сандра Орловић, представљајући досије „Рудница“, рекла је да поседује документацију која указују на одговорност или улогу припадника 37. моторизоване бригаде.

Иако не постоје докази да су поменути „случајеви“ у било каквој директној вези, поставља се питање – може ли бити случајно да се у року од петнаестак дана систем одбране, институција с најстабилнијим угледом у држави, нађе у епицентру четири медијске афере? Ко је на штети, а ко на добитку због препуцавања владиног и невладиног сектора и што је још горе државних органа међусобно, питање је које ће сачекати одговор неколико недеља или месеци.

Већ сада би се могло закључити да је јавности више пута сервирана полускувана и незачињена „медијска чорба“, па је свакоме остављено на вољу да је по сопственом укусу докувава и запржи. Једно је сигурно – свако од наве-

КОМЕ СМЕТА ПОПУЛАРНОСТ ВОЈСКЕ

Истраживање „ТНС Медиа Галупа“ из новембра 2014. за потребе мисије ОЕБС показало је да 50 одсто грађана има поверење у Министарство одбране и Војску Србије што је за 15 одсто више него претходне године. Поређења ради, Министарство унутрашњих послова ужива поверење 35 одсто испитаних грађана. Систему одбране поверење је ускратило 19 одсто грађана, док МУП-у не верује 32 одсто њих.

Судећи према истраживању „Новинар – ваш пријатељ“ агенције „Прагма“, догађај који је обележио прошлу годину је војна парада „Корак победника“.

дених питања може се решавати искључиво у оквирима институција и закона. С тим су сагласни чак и они који су проблем пребацили са терена институција на терен медија.

Право на тајну

Када је пред милионским аудиторијумом медијског јавног сервиса Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Родољуб Шабић извадио папир и у три реченице „матирео“ Мирослава Лазанског, део јавности реаговао је навијачки. Међутим, садржај хартије коју је повереник изнео пред колумнисту „Политике“ и гледаоце РТС-а, истини за вољу, није у складу с његовим тумачењем.

Пolemика која се у јавности развила, а додатно распламсала у емисији Оливере Ковачевић, односи се на захтеве које је новинар агенције „Бета“ Војкан Костић априла 2012. године упутио Министарству одбране, да му се одговори на питања – колико је плаћен ремонт авиона „миг 29“ 2007. и 2008. године, колико сати су ти авиони летели после ремонта, конкретно авиони „миг 29“ с бројевима 18101, 18102, 18105, 18108 и 18301, колико су сати авиони „миг 29“ после ремонта провели у дежурном систему ПВО, односно, у дежурној пари авиона, те колико је од момента ремонта „мига 29“ обучено нових пилота за летење на њима, а који претходно нису летели на тим ваздухопловима.

Министарство одбране доставило је „Бети“ одговор на прво питање, док је на остала три одбило да одговори, с образложењем да је реч о осетљивим војним подацима, односно подацима под ознаком „државна тајна“, те да би објављивање таквих и сличних информација могло угрозити националну безбедност. „Бета“ се, затим, обратила поверенику Шабићу, а он издао налог Министарству да наведене податке достави тој информативној кући. Будући да је Министарство у два наврата одбило да то уради, повереник је два пута изрекао новчане казне министру Братиславу Гашићу, као одговорном лицу. Министар је, међутим, више пута поновио да неће уступити информације које би угрозиле безбедност земље.

ШАБИЋ: ОПТУЖУЈУ МЕ БЕЗБЕДНОСНЕ СТРУКТУРЕ ПОД КОНТРОЛОМ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ

Поводом обнављања сертификата који му омогућава приступ свим документима без обзира на степен тајности, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности Родољуб Шабић изјавио је 5. фебруара, како стоји на сајту те институције, да је са извесношћу очекивао такав исход јер ни на приватном ни на пословном плану није учинио ништа што би водило ка другачијој одлуци.

– Стицајем околности један сам од изузетно ретких државних функционера, можда чак и једини који је у року од само три године два пута пролазио овакву безбедносну проверу. Утолико пре је несхватљиво да се практично у исто време од стране министра одбране и неких сарадника безбедносних структура које министарство контролише, лансирају оптужбе, тачније инсинуације о некаквим наводним активностима повереника против Војске, државе или не знам већ кога – изјавио је Родољуб Шабић.

Када је Лазански у емисији „Да, можда, не“ упитао повереника у чему је јавни интерес да се открију подаци које је захтевао новинар „Бете“, повереник је показао папир с интервјуом који је 24. децембра 2006. тадашњи командант В и ПВО генерал Катанић дао „Политици“. Шабић је, на основу садржаја интервјуа, закључио да су том приликом „Политици“ предочени потпуно исти подаци, који се, овог пута, „Бети“ ускраћују.

Питање и одговор из интервјуа генерал-мајора Драгана Катанића из децембра 2006. године гласе:

„Колико саћи налећа годишње имају сада наши пилоти?“

– Када сам ја стигао на место команданта то је било у просеку око 90 минута годишње, значи катастрофално мало. Сада смо набавили гориво, све тамо до маја, и очекујемо да налет пилота буде неких 15 до 20 сати, у просеку, за текућу годину. У односу на 2005. годину налет је повећан за око 70 одсто. Од маја 2006. држимо континуитет обуке, немамо прекид у обуци и то је најважније. (...)

Будућности Ваздухопловства и ПВО?

– Сачували смо Ваздухопловство и ПВО као вид оружаних снага (...) Тренутно имамо 380 пилота, а 2000. године било их је 826 (...)

(Не)одговорно новинарство

Колико су одговори које је пре осам година дао генерал Катанић „Политици“ упоредиви с подацима које је тражила „Бета“? Наиме, пилоти транспортне авијације и хеликоптера имају далеко већи број сати налета од пилота ловачко-бомбардерске авијације, нарочито пилота на

ловцима који дежурају у систему ПВО. Подаци које је Катанић изнео односе се на све пилоте, свих типова ваздухоплова и као такви нису безбедносно осетљиви. Најзад, достављање таквих података, који су означени највишим степеном тајности, повлачи и кривичну одговорност на основу члана 415. Кривичног законика. Ту аргументацију, сем Лазанског, у изјави РТС-у дао је и начелник Управе за односе са јавношћу Министарства одбране капетан бојног брода Петар Бошковић.

Став Министарства одбране јесте да новинари имају легитимно право да се занимају за стање оперативних способности Војске Србије. Ипак, Бошковић истиче да сви актери јавног дијалога о безбедносно осетљивим темама не смеју изгубити из вида начело одговорности које је у новинарској професији важно колико и слобода избора тема.

То важи за све који јавности преносе и тумаче информације о виталним државним институцијама какав је систем одбране. Чак и да је новинар „Бете“ добио све тражене податке, да ли би намеру (описану у ауторском тексту „Скривање информација“ у „Политици“) да грађанима Србије објасни (не)сврсисходност трошења новца на ремонт „мигова 29“, спровео у дело, а да не наруши начело одговорности према јавности? Да ли би његов закључак, који се из наведеног текста назире, био потпун и надасве истинит и тачан? Јесу ли су захтевани подаци довољни за такав закључак?

Више од слободног тумачења новинара шта је то информација од јавног значаја, могло би да брине то што државни орган надлежан за обезбеђивање доступности информација од јавног значаја случајно или свесно занемарује одређене законске одредбе. Чак и да није реч о

➤ *Став Министарства одбране јесте да новинари имају легитимно право да се занимају за стање оперативних способности Војске Србије. Ипак, Бошковић истиче да сви актери јавног дијалога о безбедносно осетљивим темама не смеју изгубити из вида начело одговорности које је у новинарској професији важно колико и слобода избора тема.*

занемаривању одредби Кривичног законика, поставља се питање: Да ли је Министарство одбране кредибилно да, позивајући се на тачку 3. члана 9. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, онемогући приступ информацијама ако би се тиме „озбиљно угрозила одбрана земље, национална или јавна безбедност...“? Судаћи према ставу Повереника – није.

Одлука да податак степенован као „државна тајна“ треба објавити у „интересу јавности“, рекло би се, захтева озбиљнију аргументацију од оне која је предочена. За очекивати би било и да се таквом одлуком покрене и иницијатива за измене легислативе која прописује вишегодишње затворске казне за оног који те податке обелодани или да се у поступку који предвиђа Закон о тајности података, степен поверљивости докумената о којима је реч – опозове.

У овом тренутку не постоји ваљано објашњење каква је јавна корист од сазнања колико је после ремонта у ваздуху провео авион регистарске ознаке 18105 или 18301, или колико је пилота обучено на њима, али постоји низ разлога зашто би тако нешто могло угрозити безбедност земље. Озбиљни познаваоци ове теме то, сасвим сигурно, знају.

Потребно је да стручна и шира јавност добију одговоре на нека од наведених питања како би се, коначно, ставила тачка на јалову расправу у којој је, по свему судаћи, било премало компетентних саговорника.

Законом на Закон

Случај који је, без сумње, највише узбуркао јавност отворио је Заштитник грађана Саша Јанковић. Крајем јануара он је у јавност изнео запажања о наводним неправилностима и незаконитом поступању Војнобезбедносне агенције везаним за инцидент на дан одржавања „Параде поноса“ 28. септембра прошле године, када је Жандармерија претукла двојицу припадника „Кобри“ и двојицу цивилних лица која су обезбеђивали. Заштитник грађана оптужио је ВБА да је примењивала мере тајног надзора према одређеним политичким странкама, синдикалним лидерима и носиоцима правосудних функција. Јанковић је против двојице војних полицајаца који су 28. септембра претучени поднео кривичне пријаве (због напада на Жандармерију), објавивши као доказе документацију коју је МУП прикупио у поступку унутрашње контроле тог случаја.

Саша Јанковић, позивајући се на члан 17. став 1. Закона о Заштитнику грађана према којем је он овла-

шћен да „контролише поштовање права грађана, да утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињем органа управе, ако се ради о повреди закона, других прописа и општих аката“, захтевао је од ВБА да

му достави све материјале и доказе прикупљене у вези са сукобом на „Паради поноса“. Министарство одбране и ВБА одбиле су да Јанковићу проследи документацију уз образложење да је, према члану 43. став 2. тачка 1. Законика о кривичном поступку, „јавни тужилац, руководилац предистражног поступка и једини овлашћен да поводом тог поступка даје налоге о поступањима са подацима из списка предмета“, али и члана 17. став 3. Закона о Заштитнику грађана према којем он „није овлашћен да контролише рад јавних тужилаштава“.

У „размену ватре“ између Јанковића са једне и Министарства одбране и ВБА са друге стране укључио се и изванредан број невладиних организација и „независних експерата“, који су у већој мери оптужили војне службе безбедности и врх Министарства одбране за политичке злоупотребе. Према мишљењу тог дела јавности, систем одбране је као продужена рука владајуће номенклатуре угрозио слободу и независност органа задужених за надзор власти. И сам Јанковић је поред осталог рекао да је овде реч о „кризи контроле власти“.

Медијска бука обиловала је стручним и лаичким анализама целог случаја, а преко текстова у таблоидима, али и угледних недељника, провлачиле су се дезинформације. У медијима се могло прочитати да су припадници ВБА „запленили“ камере за видео-надзор са експозитуром две банке које су забележиле део инцидента 28. септембра, те да су „безбедњаци“ неовлашћено пропитивали цивиле и спроводили истрагу, те да припадници „Кобри“ незаконито обезбеђују премијера и друга штићена лица.

Пад оптужби

Седница Одбора за контролу служби безбедности Скупштине Републике Србије 28. јануара дочекана је у напетом атмосфери и закључци који су на њој донети разгневили су онај део јавности који је захтевао смене и позивање на одговорност у врху Министарства одбране и Војнобезбедносне агенције.

„С обзиром на то да Заштитник грађана није пружио ваљане доказе за тврдњу да је Војнобезбедносна агенција незаконито примењивала поступке и мере за тајно прикупљање података према лидерима синдикалних организација, појединим страначким првацима и

ЈАНКОВИЋ: ЗАПОЧЕТЕ ПОСТУПКЕ ВРАТИТИ У ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ТОК

У саопштењу објављеном на интернет сајту омбудсмана 3. фебруара наводи се да „поводом распламсавања јавних полемика о надлежности и примени закона од стране органа јавне власти обележених неутемељеним оптужбама и политичком реториком, Заштитник грађана позива да се сви започети поступци неодложно и хитно врате у институционални ток”.

Јанковић ће у будућем раду, пише у саопштењу, наставити да извршава своју контролну и превентивну функцију у складу са Уставом и законом, очекујући да ће други државни органи остваривати прописану сарадњу, односно да ће му по његовом захтеву бити стављени на увид сви подаци неопходни за остваривање његове надлежности.

„Јавност, као најснажнији облик подршке контроли органа јавне власти, и у досадашњем периоду била је обавештавана о обављеним поступцима контроле јавне власти, нарочито о препорукама упућеним у циљу отклањања неправилности у раду. Заштитник грађана очекује да у будућем раду неће бити принуђен да обавештава јавност о току поступака из разлога што му надлежни органи нису достављали тражене податке”, званичан је став омбудсмана.

носиоцима тужилачке и судске функције, Одбор сматра да Војнобезбедносна агенција није незаконито примењивала наведене мере”, наводи се у закључцима са седнице, која је, иначе, била отворена за јавност. У документу доступном на сајту Скупштине Србије стоји и то да „обављени разговори са очевицима догађаја (од стране ВБА) нису вршени у оквиру било каквог судског поступка, о истима нису сачињаване било какве службене белешке нити записници о испитивању сведока, па самим тим не могу бити доказ било ког поступка”.

Припадници Војнобезбедносне агенције, како је на Одбору доказано, нису „скидали” камере са објеката у близини места где се догодио инцидент, већ су, у склопу прикупљања потребних обавештења о догађају, од експозитура „Комерцијалне” и „Алфа” банке писано тражили доставу снимака камера за критични период. Након што су уз пропратни акт снимци достављени, Војнобезбедносна агенција их је проследила надлежном јавном тужилаштву које води преткривични поступак.

Одбор је установио и то да Министарство одбране није игнорисало захтев Заштитника грађана за достављање документације, већ да се руководило тумачењем Закона о кривичном поступку, те је надлежног тужиоца позвао да се изјасни да ли се материјали у његовој надлежности могу дати на увид Саши Јанковићу. Заштитни-

ку грађана упућен је и позив да изврши најављену контролу ВБА, коју је, у међувремену, отказао. Поред тога, Одбор је сугерисао Заштитнику да „убудуће са свим са-

знањима о неправилностима и незаконитог поступања служби безбедности обавести овај одбор и друге надлежне органе задужене за контролу служби безбедности без претходног изношења тих незаконитости и неправилности у јавности јер се тима изазива беспотребно узнемирење јавности и штети угледу служби безбедности”.

Неколико дана после седнице скупштинског одбора за контролу служби безбедности огласило се и Прво основно јавно тужилаштво поводом кривичних пријава које је поднео Заштитник грађана.

„Прво основно јавно тужилаштво у Београду је након брижљиве анализе и сагледавања свих доказа приложених како уз кривичну

пријаву заштитника грађана, тако и документације и података прикупљених у предмету Вишег јавног тужилаштва у Београду, а по кривичној пријави Сектора за унутрашњу контролу МУП-а, коју су поднели против Јандармерије, нашло да нема основа за покретање поступка против пријављених лица Јовановић Саше и Станковић Саше, из ког разлога је кривична пријава одбачена”, наводи се у саопштењу.

Иако су се и скупштински одбор и надлежно тужилаштво изјаснили о оптужбама Заштитника грађана, по-

Да је појединима актерима ове медијске гунгуле стало до истине уместо до обмањивања јавности, знали би да одговори које у име заштите неких или нечијих права захтевају леже у Уредби о одређивању послова безбедносне заштите одређених лица и објеката (Службени гласник број 72/2010) који је донела Влада Републике Србије 2010. године. У првом члану тог документа дефинишу се органи надлежни за безбедносну заштиту лица и објеката у земљи и иностранству и то: „Министарство надлежно за унутрашње послове, Безбедносно-информативна агенција, Војнобезбедносна агенција, Војна полиција и Јединице Војске Србије”.

једини актери у јавној дискусији по овој теми настоје да одрже „тензију“. Питање које се у овом случају и даље јавно експлоатише јесте: Да ли „Кобре“ имају законско право да обезбеђују председника Владе или друга лица чија је безбедност угрожена, а који нису у саставу Министарства одбране?

Да је појединима актерима ове медијске гунгуле стало до истине уместо до обмањивања јавности, знали би да одговори које у име заштите неких или нечијих права захтевају леже у *Уредби о одређивању послова безбедносне заштите одређених лица и објеката* („Службени гласник“ број 72/2010), који је донела Влада Републике Србије 2010. године. У првом члану тог документа дефинишу се органи надлежни за безбедносну заштиту лица и објеката у земљи и иностранству и то: „Министарство надлежно за унутрашње послове, Безбедносно-информативна агенција, Војнобезбедносна агенција, Војна полиција и јединице Војске Србије“.

Уредба даље наводи која лица се увек безбедносно штите (председници државе и Владе, министри одбране, спољних и унутрашњих послова, начелник Генералштаба, директори Полиције, БИА, ВОА и ВБА, страни државници за време посета Србији, носиоци највиших правосудних функција...), као и то да заштита може бити додељена и другим државним функционерима у зависности од процене угрожености, а по препоруци Бироа за координацију рада служби безбедности. Председник Републике Србије је једино лице чија је безбедносна заштита ближе дефинисана наведеном Уредбом (члан 13.), док члан 16. каже: „Координацију послова безбедносне заштите одређених лица и објеката, врши Савет за националну безбедност, преко Бироа за координацију рада служби безбедности, у складу са одредбама посебног закона.“

Члан који следи дефинише обавезе лица која се штите и органа који ту заштиту обављају, а члан 18. обавезује руководиоце органа надлежних за безбедносну заштиту да ближе уреде, посебним актом из своје надлежности, начин обављања и примену мера безбедносне заштите. У наставку стоји следеће: „Садржина акта из става 1. овог члана представља тајни податак и као такав се штити општим и посебним мерама заштите у складу са прописима о заштити тајних података.“

Уколико је, дакле, Савет за националну безбедност, преко Бироа за координацију рада служби безбедности

Министарству одбране дао задатак да пружи безбедносну заштиту одређеном лицу, у овом случају премијеру, министар одбране био је дужан да својим актом дефинише примену тих мера, што је Братислав Гашић више пута и рекао. На основу исте уредбе, специјална јединица „Кобре“ сада физички обезбеђује тужиоца за ратне злочине Владимира Вукчевића, а штитила је и некадашњу министарку правде Снежану Маловић током мандата у Влади Републике Србије.

Прангијом на генерала

Да ли је начелник Генералштаба Војске Србије генерал Љубиша Диковић одговоран за ратне злочине током сукоба на Косову и Метохији 1998. и 1999. године може утврдити једино правосудје. Са тим су сагласни и он и представници трећег стуба власти. Међутим, после краха „Досијеа Диковић“ јануара 2012, и одбацивања кривичне пријаве коју је против њега поднео 2009, Фонд за хуманитарно право поново се устремљивао на њега. Овај пут, докази за које је директорка Фонда Сандра Орловић утврдила да инкриминишу Диковића, остали су на терену медија. Нови „пројекат“ ФХП-а звани „Досије Рудница“, како тврде, садржи доказе који за ратне злочине чине одговорним некадашњег команданта 37. моторизоване бригаде Војске Југославије.

Тужилац Владимир Вукчевић рекао је 11. фебруара да је тужилаштво видело документацију Фонда, али да у овом тренутку не може да тврди има ли или нема основа за било чију одговорност. Вукчевић је у истој изјави додао да изнад закона не може бити нико, па ни Диковић.

У време када се овај број „Одбране“ буде нашао пред читаоцима, требало би да буде одржано суђење по тужби коју је генерал Диковић поднео против ФХП и тадашње директорке Наташе Кандић због тешких оптужби које су на његов рачун изнете пре две године. Тужилаштво за ратне злочине, подсетимо, одбацило је пријаву коју је ФХП тада поднео против Диковића као неосновану.

Правни заступник начелника Генералштаба адвокат Ђуро Чепић у својој изјави „Танјугу“ изразио је сумњу да поновно покретање медијских напада на првог човека Војске у позадини има припрему за то рочиште. Уколико захтев за накнаду нематеријалне штете суд буде уважио, новац који ФХП буде исплатио Диковићу би-

Ако не занемаримо чињеницу да господин Мелија, како је сам признао, извештај ФХП-а о генералу Диковићу није ни прочитао, простор за тумачење његовог става постаје непријатно узан. Премијер је, после састанка, захвалио госту „на свакој речи коју је изговорио“ и закључио да су, после тих речи, „грађани Србије све разумели“.

Свако ко би се усудио да уђе у јавну полемику о утемељености оптужби које су током протеклих недеља изречене на рачун неких државних структура, посебно Министарства одбране, Војске и војних служби безбедности, био би етикетиран као присталица ретроградних снага и противник демократије.

ће дониран у хуманитарне сврхе. Првобитно је адвокатски тим који начелника ГШ заступа у овом спору поднео тужбу за кривично дело клевете, али је у међувремену основ тужбе измењен јер је то кривично дело избрисано из номенклатуре.

Док наводе Фонда за хуманитарно право не верификује Тужилаштво за ратне злочине, иступања њихових представника у медијима могу се оценити само као јалов напад на институцију Војске Србије и човека који њоме командује. Ово својеврсно „прангијање“ по јавној сцени неки умеренији аналитичари сматрају покушајем те невладине организације да прибави средства за своје функционисање из одређених међународних фондова, будући да су „теме“ на којима је ФХП заснивао своје постојање одавно пресушиле.

Да је оптужбе на рачун генерала Диковића изнела „поштована организација са изузетно добром репутацијом“, те да наша земља „треба да буде срећна“ што је има, јавност је сазнала од заменика помоћника америчког државног секретара Томас Мелије који се тих дана нашао у службеној посети Србији. Званичник Сједињених Држава задужен за питања демократије, људских права и рада препоручио је Влади Србије да „озбиљно схвати“ извештај Фонда за хуманитарно право.

Ако не занемаримо чињеницу да господин Мелија, како је сам признао, извештај ФХП-а о генералу Диковићу није ни прочитао, простор за тумачење његовог става постаје непријатно узан. Премијер је, после састанка, захвалио госту „на свакој речи коју је изговорио“ и закључио да су, после тих речи, „грађани Србије све разумели“.

И поред званичних ставова надлежних институција и доказа који оповргавају разлоге за покретање афера, део јавне сцене не престаје са заоштравањем дискурса. Као што је главни уредник једног угледног београдског дневног листа недавно рекао на телевизији – невладине организације и такозване независне институције у нашој јавности уживају статус „светих крава“.

Свако ко би се усудио да уђе у јавну полемику о утемељености оптужби које су током протеклих недеља изречене на рачун неких државних структура, посебно Министарства одбране, Војске и војних служби безбедности, био би етикетиран као присталица ретроградних снага и противник демократије.

Можда је сада право време да се и у институционалним оквирима размотри и одговорност оних који су неосновано, без доказа, свесно или несвесно довели у питање кредибилитет институције која је поверење грађана стекла у најтежим ситуацијама кроз које је држава пролазила. Да ли би то било довољно да се код свих актера на јавној сцени коначно врати осећај одговорности за јавно изговорену реч? У сваком случају, био би то пут да се дође до конкретних и потпуних одговора на питања која смо поставили на почетку текста. Истине ради. ■